

FRIHEDENS TIME?

DEN FRANSKE VENSTREREGERINGENS RADIO/TV-REFORM

Af Ralf Pittelkow

"Bonjour la liberté!" ("Goddag frihed!"). Med disse pompøse ord åbnede den franske kommunikationsminister, Georges Fillioud, i april 82 nationalforsamlingens debat om venstreregeringens forslag til en radio/TV-reform. "Farvel frihed!" lød det karakteristiske, omend ikke just originale svar fra oppositionsbænkene.

Frankrig har nu fået sin 6. radio/TV-lov siden 2. verdenskrig. Landet har tradition for, at væsentlige ændringer på regeringsplan følges af en nyordning af de audiovisuelle medier. Valget af Francois Mitterand til præsident i maj 81 udgør ingen undtagelse. Der er ligeledes tradition for voldsomme opgør mellem regering og opposition på dette område. Heller ikke i denne henseende udgør den nuværende situation nogen undtagelse. Men rollerne er byttet om: i deres uvante rolle som opposition anklager de borgerlige partier nu den siddende regering for at ville bruge sin magt til at vinde fuldstændig kontrol over de offentlige audiovisuelle medier.

Der er dog tale om andet og mere end et simpelt rolleskift. På væsentlige punkter definerer Loven om audiovisuel kommunikation, dateret 27. juli 1982, forholdet mellem regering og audiovisuelle medier på en ny måde.

Frankrigs stemme

I mellemkrigstiden eksisterede private og offentlige radioer side om side i Frankrig. Dette system blev der gjort godt og grundigt op med efter 2. verdenskrig. Radio, og nogle år senere TV, blev nu ikke blot gjort til 100% offentlige institutioner, men de blev ligefrem en del af statsadministrationen, finansieret over statsbudgettet og direkte underlagt informationsministeren.

I første omgang kunne stort set alle partier samles om denne gennemgribende statsliggørelse af radio/TV, idet de så statsadministrationen som et bolværk mod

pengemagt og politisk forfald som det, man havde oplevet under krigen. Da de siddende regeringer imidlertid ret hæmningsløst monopoliserede de audiovisuelle medier, kunne der dog naturligt nok opstå utilfredshed med den konkrete måde, systemet fungerede på, fra de udelukkede partiers side.

I 1948, f.eks., foregik det på den måde, at informationsministerens privatsekretær hver dag forestod et møde, hvori deltog indenrigs- og industriministerens privatsekretærer og desuden chefen for nyhedsafdelingen i radio/TV. Her fik sidstnævnte så sine løbende instrukser. Den daværende informationsminister hed forøvrigt Francois Mitterand¹.

Først under de Gaulle blev radio/TV udskilt som en selvstændig offentlig institution med sin egen statut. Det skete ved et dekret i 1959 og ved loven fra 1964, som skabte 'Office de radio-télévision française' (ORTF). Det betød dog på ingen måde, at den udøvende magt slækkede på sin kontrol. Såvel generaldirektøren som de senere etablerede styrelser blev udpeget af regeringen. Som præsident Pompidou senere udtrykte det, skulle radio og især TV være "Frankrigs stemme", således som denne blev fortolket af regeringen.

Specielt for TVs vedkommende fik regeringskontrollen nu mere afgørende betydning. Dels var det, i modsætning til før, de samme politiske kræfter, der sad med regeringsmagten over en længere periode. Dels slog TV for alvor igennem, hvilket førte til etableringen af en 2. TV-kanal i 1963 og en 3. i 1971.

Men de politiske modsætninger, der efterhånden banede sig vej i det franske samfund, slog også igennem inden for radio/TV. I forbindelse med maj 68 kom det til en eksplosion. ORTFs ledelse forsøgte i første omgang at lade institutionen tie majbegivenhederne ihjel. Det skabte en troværdighedskløft i forhold til publikum og følte som en belastning af en stor del af de ansatte. Det kom til en 6 uger lang strejke inden for ORTF med krav om uafhængighed af regeringen.

Kravet blev ikke opfyldt. Tværtimod. Efter den massive valgsejr i juli 68 faldt regeringens hammer. Mange ansatte blev fyret eller forflyttet, herunder omkring 100 journalister.

Utilfredsheden havde dog ikke været til at tage fejl af. Konsekvensen blev derfor alligevel en liberalisering i perioden 1969-72, bl.a. med en afskaffelse af informationsministeriet. Men ved loven fra 1972 blev der igen strammet op. Det var dog ikke længere helt så nemt som i fordums tid. Den gaullistiske regering måtte således i 1973 gribe til at fyre den ligeledes gaullistiske generaldirektør på grund af manglende samarbejdsvilje.

1972-reformen videreførte ORTFs mange skavanker: Den stive og fantasiløse mikrofonholderjournalistik. Den vedvarende utilfredshed blandt de ansatte, der resulterede i talløse strejker. Det oppustede og tungt arbejdende bureaukrati. Og sidst, men ikke mindst: Den stadige finansielle krise.

Opløsningen af ORTF

Knap var Giscard d'Estaing blevet præsident i 1974, før han med lynets hast fik vedtaget en ny reform, der skulle fjerne centraliseringens dødvægt. Han gik ganske radikalt til værks, idet han opløste ORTF i 7 selvstændige selskaber. Det drejede sig om 4 såkaldt 'program-selskaber', 3 fra TV (TFL, Antenne 2 og FR3)² og 1 for radio (Radio-France). FR3 fik særlige forpligtelser til regional nyhedsdækning og til at lade spillefilm udgøre en særlig stor del af programmet. Til disse program-selskaber kom så et selskab for film- og videoproduktioner, der især skulle aftages af de 3 TV-selskaber (SFP), et selskab for den tekniske side af radiospredningen (TDF) og endelig et selskab for forskning, uddannelse og arkiver (INA)³.

Program-selskaberne skulle ledes af hver sin styrelse, hvis flertal blev valgt af regeringen. De 7 selskaber havde ikke nogen fælles overbygning, eneste samlede myndighed var regeringen og præsidenten.

Det var et af reformens væsentligste formål at fremme konkurrencen inden for TVs programproduktion. Med det for øje fastlagdes også nogle ret specielle retningslinjer for fordelingen af licensmidler. Der skulle ikke kun tages hensyn til selskabernes forpligtelser og deres efterlevelse af disse samt til deres egenindtægter. Også programmernes kvalitet og seertallene skulle indgå i fordelingsgrundlaget, dog kun med behersket vægt.

Siden 1968 var de to TV-kanaler, der nu blev til TF1 og Antenne 2, delvis blevet finansieret ved reklamer. 1974-loven angav et loft for reklameindtægterne, således at disse ikke måtte overskride 25% - men vel at mærke af de samlede indtægter fra de 7 selskaber. Tager man TF1 og Antenne 2 for sig selv, altså de to selskaber, hvor der overhovedet optræder reklamer, så har det ført til reklameindtægter på mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{2}{3}$ af de samlede indtægter.

1974-reformen kan betragtes som et kompromis mellem nyliberale strømninger, først og fremmest repræsenteret af præsidenten selv⁴, og den gaullistiske statsdyrkelse, som prægede hans parlamentariske grundlag. På den ene side en vis konkurrence, på den anden side fastholdelse af monopoliet. Kritikere har ment, at resultatet blev, at man sad tilbage med et privat-TVs dårligdomme (reklamer, u hæmmet konkurrence m.m.) uden dets muligheder (uafhængighed af staten)⁵.

Det er dog en udbredt opfattelse, at reformen trods alt betød en noget større uafhængighed i programproduktionen⁶. Alligevel efterlod den helt fundamentale problemer: Bureaukratiet trivedes fortsat. De finansielle vanskeligheder blev yderligere forstærket på grund af omkostningerne ved at etablere de 7 selvstændige selskaber⁷. I stedet for en bevidst tilrettelagt alsidighed i programudbuddet gennem udnyttelse af de tre TV-kanaler, overbød selskaberne hinanden med samme type underholdningsudsendelser i den bedste sendetid⁸. Endelig var regeringens politiske kontrol vedvarende særdeles mærkbar. Jean-Louis Missika og Dominique Wolton skriver således i artiklet "Où va la télévision?" (Le Monde 26.2.82): "Selv om den politiske magts indflydelse var mindre stærk end før, så lå den dog i kraft af vaner, indirekte pressioener og selvcensur over det europæiske gennemsnit."

Periferistationer

Mens lovgivningen således fastholdt det uindskrænkede monopol, videreførtes i praksis nogle monopolbrud, som allerede havde adskillige år på bagen. Det drejer sig om de såkaldte 'periferistationer', dvs. private kommercielle stationer, der sender radio og i mindre grad TV ind over Frankrig fra udlandet. Fra Luxembourg er det Radio-Télé-Luxembourg (RTL), fra Saarlandet radiostationen Europe 1, fra Monaco henholdsvis Radio Monte-Carlo (RMC) og Télé Monte-Carlo, og endelig fra Andorra

Sud-Radio (nu ophørt som periferisender). Disse sendere blev mere end tolereret af den franske stat, de indgik faktisk som en fast bestanddel af dens mediepolitik. Stationerne havde og har studier i Frankrig, hvorfra signalerne sendes via franske kabler til senderen i udlandet. RMC har sågar installeret sin egen sender i de franske alper. Og nok så vigtigt: den franske stat er selv engageret til op over begge ører i disse stationer. Den har en væsentlig andel i RTL, en dominerende indflydelse i Europe 1 og fuldstændig dominans i RMC (tilsvarende med Sud-Radio)⁹: Mht. til lyttertal har RTL og Europe 1, der i dag konkurrerer indbyrdes om førstepladsen, til stadighed ligget klart foran Radio-France¹⁰.

Udskiftninger

Da venstregeringen kom til i sommeren 1981, havde den travlt med at gennemføre en række store økonomiske og sociale reformer. Den bebudede nyordning af de audiovisuelle medier kom i anden række. Det skabte et mediepolitisk tomrum, der gav de enkeltstående initiativer et vilkårligt præg og skabte usikkerhed og afventen i institutionerne. Fremtrædende socialister har siden tilkendegivet, at dette var en politisk fejltagelse.

I første omgang kom personspørgsmål i høj grad til at stå i centrum. Før præsidentvalget havde Francois Mitterand erklæret, at en venstregering ikke ville foranstalte nogen heksejagt eller hævnakter inden for radio/TV (Le Monde 25.4.81). Efter præsidentvalget præciserede han dog over for et græsk dagblad dette til, at der ikke ville ske udrensninger, men at en række ledende poster måtte besættes af "mænd og kvinder, hvis tankegang svarer til landets flertals" (citeret efter Le Monde 29.9.81).

Miterrands to udtalelser illustrerer socialisternes dilemma. På den ene side har de været interessert i at demonstrere, at en ny æra var begyndt, hvor regeringen ikke længere skulle optræde som Big Brother over for journalisterne. På den anden side var den politiske information ledet af folk, som man anså for at have knyttet deres journalistiske arbejde meget tæt sammen med den tidligere regerings politiske interesser. Resultatet har været en holdning, der ikke har været fri for skinhellighed. Således når kommunikationsminister Fillioud i et interview erklærede: "Jeg

har hverken rørt ved strukturerne eller personerne"¹¹, samtidig med, at han i kraftige vendinger opfordrede folk på ledende poster til at forlade disse frivilligt og journalisterne til at hjælpe dem på vej, hvis de ikke selv kunne finde ud af det. Resultatet er da også blevet afgang eller forflytning for samtlige programselskabers generaldirektører og ledere af aktualitetsafdelinger plus enkelte menige journalister. Hertil kommer udskiftninger på periferistationerne.

Socialisterne henviser bl.a. til, at disse udskiftninger er for intet at regne mod dem, der fandt sted i forbindelse med Giscard's 1974-reform. Georges Fillioud har således hævdet¹², at man skal sammenligne 20-30 berørte journalister i denne omgang med 1.610 afskedigede, herunder over 200 journalister, i 1974 ("det var ikke nogen heksejagt, det var en veritabel safari!").

Det er givet, at venstregeringen er faret betydeligt blidere frem end tidligere regeringer. Det er ligeledes givet, at de siddende radio/TV-chefer havde været præget af stor imødekommenhed over for den tidligere regering. Disse forhold taler til venstregeringens forsvar. Alligevel kan den næppe selv siges helt fri for at være præget af de særlige franske traditioner for regeringsindblanding. Forsøg på direkte indgreb i programmerne er således også forekommet. De har dog, endnu engang, haft et langt mere beskedent omfang end det, man tidligere så. Og nok så væsentligt: institutionerne er mindre tilbøjelige end før til at følge de politiske vink¹³.

Programmerne

"Jeg kan sådan set sige, at jeg aldrig har haft det mere frit end efter 10. maj (præsidentskiftet, RP). Men det er fordi redaktionerne inden for de audiovisuelle medier svæver i et fuldstændigt tomrum. Man kan slippe igennem med hvad som helst". Denne karakteristik giver parlamentsreporteren Jean-Louis Lescène fra Antenne 2 af sin arbejdsplads, mens man har ventet på den nye reform (Le Monde 2.-3.5.82). Hans kollega, Jean Bertolino, souschef for en særlig reportagegruppe på TF1, havde tidligere givet sin aktualitetsafdeling det glatte lag i artiklen "J'implose" (Le Monde 25.2.82). Man kan ikke på én gang være besat af tanken om for enhver pris at blive siddende i sin stilling, indtil der er skabt klare linjer, og

samtidig levere dristig og fantasifuld journalistik, skrev han. Resultatet er, fortsatte han, at TV-aviserne er præget af en "søvndyssende tamhed"¹⁴. Efterhånden synes man dog at have fået mere hold på arbejdet i specielt TFI's aktualitetsafdeling¹⁵.

Til den handlingslammende usikkerhed, mens man har ventet på reformen og dens konsekvenser, kommer et mere generelt problem: De mangeårige traditioner for mikrofonholderjournalistik i radio/TV har betydet, at mange journalister er ret uvante med opsøgende, nærgående og kritisk journalistik. Denne tendens forstærkes i nogen grad af, at fransk journalistik alle dage har været mere kommentar- end reportagepræget.

Tilsyneladende har publikum heller ikke oplevet den store forandring i informationsprogrammerne. I hvert fald peger meningsmålinger på et flertal for den opfattelse, at den nye regering ikke har medført større ændringer i disse programmer.

Blandt politikere er det en udbredt opfattelse, at radio/TV-politik i det store og hele drejer sig om informationsprogrammer. Denne opfattelse trives bedre end nogetsteds i Frankrig, hvor debatten meget ensidigt har kredset om kontrollen med den politiske information. Hos publikum derimod spiller informationsprogrammerne ikke samme rolle. En meningsmåling i februar 82 viste, at 62% specielt forventede sig underholdning af TV¹⁶, mens informationen kun havde førsteprioritet for 33%. TV under venstregeringen er da også først og fremmest blevet bedømt på sin evne til at underholde. Og dommen har jævnt hen været negativ: Programmerne er triste og kedsommelige, mente 65% af de adspurgte i den omtalte meningsmåling.

Som før nævnt klumpede alle TV-selskaberne i Giscards tid underholdningsprogrammer sammen i den bedste sendetid (i Frankrig fra kl. 20.30). Dette blev kritiseret i den såkaldte 'Moinot-rapport', som skulle danne grundlaget for den nye lovgivning¹⁷. Rapporten understregede behovet for en 'harmonisering' af programmerne, således at der også i den bedste sendetid var et varieret udbud af genrer.

De nye ledelser i TV-selskaberne gav sig til at luge ud i underholdningsudsendelserne i den bedste sendetid til fordel for flere informations- og kulturprogrammer.

Eksempelvis blev der lagt op til, at de tre kanaler tilsammen skulle vise 46 spillefilm i den bedste sendetid i løbet af 1982, mod 66 i 1980 og 63 i 1981¹⁸. Disse ændringer blev mødt med stærk utilfredshed fra publikum¹⁹.

Man forsøgte i første omgang at imødegå publikums reaktion med henvisning til, at mindre en 20% af programfladen var blevet ændret under den nye regering. Men det ændrer ikke ved det faktum, at placeringen af programmerne har stødt an mod publikums forventninger. Så meget mere som denne placering foregik stort set lige så ukoordineret som under Giscard, blot her med den modsatte konsekvens: på visse aftener har den bedste sendetid været støvsuget for underholdningsprogrammer på alle tre kanaler, med markante seerfrafald til følge. Fra slutningen af februar 82 har man dog indledt en permanent koordinering, der skulle sikre harmoniseringen af programmerne. Umiddelbart synes dette ikke at have haft positive effekter hos publikum. Undersøgelser i månederne efter peger på nedgang i det samlede TV-forbrug i forhold til året før og en skærpet kritisk holdning til programmerne²⁰.

Det er et almindeligt, at ændringer i programstrukturen må have deres tid for at slå igennem hos publikum. Derfor skal man også vogte sig for forhastede slutninger ud fra meningsmålinger, der kun fortæller om de helt kortsigtede effekter. Men givet er det i hvert fald, at de ny kræfter i TV er blevet tvunget til at tage underholdningen alvorligt. Det skal så vise sig, om dette også vil sætte sig spor i form af nye typer underholdningsprogrammer, der har andet at byde på end den internationale underholdningsindustri skabeloner.

Uafhængighed af regeringen

Venstreregeringens lov om audiovisuel kommunikation, der efter langvarige og heftige debatter blev vedtaget i sommeren 1982, har tre erklærede hovedformål: 1. sikre de audiovisuelle mediers uafhængighed af den udøvende magt, 2. skabe en decentralisering først og fremmest gennem oprettelse af regionale radio- og TV-selskaber, 3. fastholde radio/TV som offentlige institutioner, men samtidig omdefinere dette bregreb i lyset af medieudviklingen²¹.

I den offentlige debat har den største opmærksomhed været rettet mod styrefor-

men for radio/TV og dermed spørgsmålet om uafhængigheden af regeringen.

Venstre-regeringen har fastholdt opsplitningen af det tidligere ORTF og har sågar føjet et ottende nationalt selskab til (der skal tage sig af de oversøiske besiddelser). Disse vil imidlertid ikke længere være direkte underlagt regeringen. Der er nemlig etableret en særlig styrelse for de audiovisuelle medier, kaldet 'La Haute Autorité'. Denne har omfattende beføjelser. Den skal bl.a. afstikke retningslinjer for pluralisme og balance i programmerne, kontrollere budgetterne, udpege programselskabernes generaldirektører, og 4 ud af 12 medlemmer af deres bestyrelse samt endelig uddele sendetilladelser til privat lokal-radio og -TV. 'La Haute Autorité' har 9 medlemmer, hvoraf 3 vælges af præsidenten, 3 af Nationalforsamlingens formand og 3 af Senatets formand. De vælges for 9 år, uden mulighed for genvalg, men således at 3 medlemmer afgår hvert 3. år.

Det til enhver tid siddende politiske flertal vil med denne ordning kunne udpege styrelsens flertal²² - større er uafhængigheden af den politiske magt trods alt ikke. På den anden side giver selve etableringen af en uafhængig styrelse, valgt for en længere periode uden at skulle tænke på genvalg og med vidtgående beføjelser, hidtil usete muligheder for at forhindre, at de audiovisuelle medier fungerer som regeringens forlængede arm. Inspirationen synes bl.a. at være hentet hos BBC og IBA i Storbritannien.

Hvor langt de nye muligheder realiseres, afhænger i høj grad af, hvilke personer med hvilken indstilling der vælges til styrelsen, og med hvilken bevågenhed de følges af offentligheden. Udpegningen af de 9 medlemmer, der fandt sted i august 82, kunne tyde på, at den politiske magt mener det med uafhængigheden alvorligt. Ingen af de 9 har gjort sig politisk bemærket, men de alle på nær én (en diplomat) har professionel tilknytning til medierne.

Ved siden af 'La Haute Autorité' opererer loven med det såkaldte 'Conseil National de la Communication Audiovisuelle' (Det Nationale Råd for Audiovisuel Kommunikation). Det har 56 medlemmer og er opbygget efter 'stænderforsamlingsprincippet' med repræsentanter for "nationens levende kræfter": kulturorganisationer, forbrugerorganisationer, arbejdsmarkedsorganisationer, repræsentanter for de ansatte osv. Rådet har rådgivende funktioner over for styrelsen og regeringen og kan tage

sager vedrørende loven op af egen drift. Det vælger desuden 2 af programselskabernes bestyrelsesmedlemmer²³.

Finansiering

Styrelsens kompetence omfatter ikke fastlæggelsen af selskabernes finansielle grundlag. Licensens og reklameindtægternes størrelse skal fastlægges af parlamentet, mens regeringen foretager fordelingen af midlerne mellem selskaberne. Det er værd at bemærke i den forbindelse, at også reklameindtægterne går ind i en fælles pulje, som så fordeles af regeringen. Hermed løsrives denne indtægtskilde fra en indbyrdes kommerciel konkurrence mellem selskaberne. I øvrigt har man ophævet det gamle system med at inddrage en kvalitetsvurdering samt seertal i grundlaget for fordeling af midlerne.

På henholdsvis TF1 og Antenne 2 sendes i dag i gennemsnit 18 minutters reklame om dagen, fortrinsvis i den bedste sendetid (der må dog ikke sendes reklamer inde i de enkelte udsendelser). TVs andel af den samlede reklameomsætning i medierne (inklusive plakater) var på 15% i 1981, radioens var på 9,5% (periferistationerne). Det er til sammen ca. det dobbelte af den tilsvarende andel i Vesttyskland, men skal omvendt sammenlignes med en TV-andel på 60% i USA og på 30% i Italien²⁴. På grund af loftet over reklameindtægter (se ovenfor) måtte man i 1981 afvise reklamer for 900 mio. francs. Den overvejende del af disse blev ikke overført til andre medier²⁵.

Regeringen lægger nu op til at lade TV-selskaberne opsuge flere af disse penge. Loftet på 25% over reklameindtægterne er således forsvundet fra loven. I stedet skal der fra år til år fastlægges et loft i retningslinjerne for de enkelte selskaber. Samtidig indføres der reklamer på FR3 fra januar 83, dog kun i beskedent omfang (indtægterne skal ligge på ca. 10% af de to andre TV-selskabers samlede reklameindtægt og sendetiden vil ligge under 10 min. om dagen). Reklamerne på FR3 har mødt kraftig modstand fra provinspressen, hvilket formentlig er baggrunden for, at der i første omgang kun bliver tale om reklamering i tilknytning til den fællesnationale del af programfladen.

Sandsynligvis er der to begrundelser for, at regeringen således har åbnet op for øget reklameomfang i TV. Den ene er frygten for, at reklameindtægter skal søge til udenlandske TV-selskaber - en frygt, der først og fremmest er forbundet med den uafklarede situation på satellit-området (se nedenfor). Den anden er behovet for øgede indtægter til at dække de øgede omkostninger, som loven fører med sig. Specielt etableringen af de regionale TV-selskaber (se nedenfor) er omkostningskrævende. Regering og opposition skændes dog bravt om, hvor mange penge det drejer sig om. Mens førstnævnte taler om ca. 200 mio. francs, nævner sidstnævnte et tal på knap 3 mia.!

Decentralisering

Hidtil har FR3 haft regionale redaktioner, der leverer stof til 35 minutters regionaludsendelse hver aften. Ifølge den nye lov skal der nu etableres 12 regionale TV-selskaber med deltagelse af henholdsvis det nationale selskab svarende til det hidtidige FR3 og de regionale/lokale myndigheder. Disse regionale selskaber skal på egen hånd producere programmer henvendt til de enkelte regioner, suppleret med fællesprogrammer produceret af FR3. Man stiler i første omgang efter en udvidelse af sendetiden for regionaludsendelser med 1 time.

På radiosiden bliver der tilsvarende tale om regionale selskaber knyttet til Radio-France²⁶. Men disse skal igen stå for lokalradioer i offentligt regi. Allerede under Giscard var 3 sådanne lokalradioer blevet etableret på forsøgsbasis²⁷. Men under venstreregeringen er denne udvikling gået stærkt. Man regner med at etablere 12 nye stationer i løbet af 1982 og stiler efter at nå op på omkring 100 stationer i 1985²⁸. De stationer, der allerede er i funktion, har - naturligt nok - sat lokale informationer i centrum, med særlig vægt på beretninger fra hverdagslivet og servicestof. Sociale problemer som f.eks. arbejdsløsheden eller politisk konfliktstof holder man sig gennemgående fra. Også når det gælder involveringen af lytterne i programmerne, benytter man i reglen de mere ukontroversielle former såsom telefonprogrammer. Men hvorom alting er, så er lyttertallene pæne og tilfredsgheden med de udsendte programmets stor.

Decentraliseringen af det offentlige radio/TV-system falder i tråd med venstrere-

geringens generelle bestræbelser på en decentralisering af det politiske system. Herudover har regeringen næppe været uinteresseret i at udvikle en modvægt til den stærke regionale monopolpresse, der overvejende er af borgerlig observans. Endelig er den forhenværende regerings væsentligste motiv til at udvikle de offentlige lokalradioer formentlig heller ikke ganske fremmed for den nuværende regering, nemlig at etablere et alternativ til de private lokalradioer. Hvor det tidligere drejede sig om at sætte de private radioer ud af spillet, drejer det sig under venstre-regeringen om sameksistensen - men helst med de offentlige lokalradioer i en fremtrædende rolle.

De frie radioer

I betragtning af det gennemkontrollerede og centralistiske radio/TV-system er det ikke så overraskende, at en stærk bevægelse for uafhængige lokalradioer voksede frem i Frankrig. Den gjorde sig for alvor gældende fra 1977. Inspirationen kom fra Italien og især Belgien. I begyndelsen tog myndighederne ikke større notits af disse ulovlige brud på monopollet; men efterhånden som bevægelsen tog til i styrke, fik støjsenderne travlt, og politiet foretog en række beslaglæggelser af sendeudstyr med efterfølgende retssager.

Mange af de 'frie radioer', som de illegale sendere kaldte sig, havde et politisk budskab i bred forstand, ofte knyttet til bevægelser som f.eks. økologisterne. Andre blev etableret af 'glade radioamatører', der først og fremmest syntes, at det var spændende at arbejde med mediet. Fælles for næsten alle senderne var: 1. de beroede på amatører, 2. de sigtede mod et bestemt lokalområde, 3. de søgte i videst muligt omfang at inddrage lytterne i programmerne. De frie radioer blev gennemgående mødt med sympati i befolkningen, omend de faktiske lyttortal sjældent stod mål med den principielle sympati. Medvirkende hertil var nok, at radio-aktivisterne i reglen rekrutteredes fra ret snævre sociale miljøer (studenter og andre mellemlagsgrupper) med deres særlige erfaringshorisont, sprogbrug osv. Mens den brede lokalradio-bevægelse blev båret af løst sammensluttede amatører, var det nok så meget initiativer fra fremtrædende og stærkt organiserede kræfter, der gav genlyd i offentligheden. Det gjaldt f.eks. de store faglige organisationers sendere - CGTs Lorraine-Coeur-d'Acier og CFDTs SOS-Emploi - under kampen for

arbejdspladser i Lorraines stålindustri. Det gjaldt Radio-Fil-Bleu, etableret af Giscard-tilhængere i Montpellier, der pikant nok gav anledning til den første principielle konfrontation mellem lokalradio-bevægelsen og myndighederne. Og sidst, men ikke mindst, gjaldt det Socialistpartiets Radio Riposte, der sendte flere gange i løbet af 1979 og blev genstand for politibeslaglæggelse og retsforfølgelse²⁹.

Socialistpartiets (kortvarige) deltagelse i den illegale lokalradio-bevægelse var ikke udtryk for nogen helhjertet opslutning bag tanken om private lokalradioer. Sigtet var først og fremmest at protestere mod, hvad man betragtede som den siddende regerings utilstedelige magtmonopol over de audiovisuelle medier. Mht. selve princippet om private lokalradioer var der delte meninger i partiet, og mange frygtede 'italienske tilstande' med kommerciel konkurrence efter jungleloven. Men også Socialistpartiet måtte indtille sig på, at disse lokalradioer var kommet for at blive, og man har da efter regeringsskiftet heller ikke tøvet med at legalisere dem. Men det er sket inden for rammerne af en lovgivning, der netop skal forhindre en udvikling som i Italien.

Lovgivning omkring private lokalradioer

I venstreregeringens første levetid blev de frie radioer slet og ret tolereret, uden at der forelå noget nyt juridisk grundlag. Men allerede før udarbejdelsen af den generelle lov om audiovisuel kommunikation vedtog man en særlov om det fænomen, der nu fik den officielle betegnelse 'private lokalradioer'. Denne særlov blev fulgt op af bestemmelser i den generelle lov om audiovisuel kommunikation. Disse retningslinjer sigter mod at bevare en offentlig kontrol og modvirke ikke bare kommerialisering, men også en centralisering af kontrollen med stationerne og deres programudbud.

Privat lokalradio-virksomhed kræver en sendetilladelse. Denne skal ifølge lovgivningen tildeles af 'La Haute Autorité'. Men da denne først er blevet etableret i august 82, har der været nedsat en særlig kommission, kaldet 'Holleaux-kommissionen', til formålet. Sendetilladelse kan kun gives til foreninger med ikke-kommercielle formål. Samme juridiske person kan kun tildeles én sendetilladelse og kan

heller ikke deltage i ledelsen af eller finansieringen af flere stationer. En privatperson i juridisk forstand eller lokale myndigheder kan hver for sig højst deltage med en andel på 25% i finansieringen af en radio. Reklamer er forbudt³⁰. Det har dog vist sig, at dette forbud reelt kun omfatter egentlige forretningsannoncer, men institutionskampagner, meddelelser fra foreninger, personlige annoncer o. lign. kan bringes mod betaling. Hvad angår programmerne skal mindst 80% af programfladen være produceret af stationen selv. Endelig afgrænses stationerne rent teknisk ved, at sendernes styrke højst må være på 500 watt med en rækkevidde på højst 30 km.

I forhold til hovedparten af den franske provins har Holleaux-kommissionen ikke stødt på synderlige problemer i uddelingen af sendetilladelser, eftersom der ikke er nogen mangel på frekvenser³¹. I de større byer har udvælgelsen været kraftigere. Men det er frem for alt i Paris-området, at der har været trængsel. Alene i selve Paris har der været 155 ansøgninger til 18 tilladelser! Man har dog i nogen grad forsøgt at overvinde problemet ved sammenlægning af stationer³². De udvalgte repræsenterer en meget bred vifte mht. baggrund, formål, organisering og programudbud. Fra Radio Service Tour Eiffel, sender for Paris' bystyre med gaullist-lederen Jaques Chirac som borgmester, til de homoseksuelles Fréquence Gaie. Fra de afrikanske indvandreres til de jødiske gruppers radio. Fra parisiske presseforetagenders fælles radio med stadige informationsudsendelser til NRJ, hvor musikken optager 80% af programfladen.

Spørgsmålet er så, hvor langt lovgivningens forsøg på at imødegå kommercialisering og centralisering og Holleauxkommissionens bestræbelse på den størst mulige pluralisme i uddelingen af sendetilladelser rækker. I skikkelse af foreninger med ikke-kommercielle formål trænger ressourcestærke grupper sig frem: lokale myndigheder, politiske partier, religiøse samfund, forretningsforetagender og sidst, men ikke mindst, pressen, med provinsens regionale monopolpresse i spidsen. De amatørprægede, ressourcesvage radioer, der var de bærende kræfter i den illegale tid, synes at have stadig sværere ved at klare sig³³. Det er forstærket af, at de lovede statstilskud til lokalradioerne -finansieret ved hjælp af de offentlige mediers reklameindtægter - stadig ikke er blevet til virkelighed³⁴.

Med de ressourcestærke, professionelt organiserede lokalradioer er der sket nogle

forskydninger i programprofilerne. I nogle tilfælde er en løbende nyhedsdækning, der kræver ret store journalistiske ressourcer, blevet udviklet. Her har specielt de radioer, hvor pressen er involveret, gode forudsætninger. I andre tilfælde er de ambitioner om oplysning og debat om lokale forhold, der har spillet en stor rolle i lokalradio-bevægelsen, blevet opgivet. Det gælder f.eks. NRJ, den tilsyneladende mest aflyttede lokalradio i Paris. Disse forskydninger skaber en forstærket konkurrence i forhold til periferistationerne, så meget mere som de succesrige lokalradioer i hvert fald i Paris-området appellerer til nogle af de samme grupper som periferistationer: fortrinsvis yngre og mange funktionærer.

Brud på monolet

Loven om audiovisuel kommunikation åbner også op for privat-TV. Den indebærer således både på radio- og TV-siden et brud på det offentlige monopol på udsendelsesvirksomhed (mens det tekniske monopol i forbindelse med infrastrukturen opretholdes). Her ligger lovens mest vidtrækkende ændring af de eksisterende forhold. I stedet for monopol tales der nu om 'service public' ('offentlig institution') i den brede forstand, der også indbefatter private foretagender, som fungerer på grundlag af offentlig autorisation og offentlige retningslinjer.

Det er forløbig højest usikkert, hvad der nærmere kommer til at ligge i denne 'service public', når det gælder TV-mediet. Loven fastslår, at autorisationer til private skal tildeles af regeringen, når det drejer sig om at sende gennem æteren (underforstået: satellit-TV), og af 'La Haute Autorité', når det drejer sig om at sende lokal-TV via kabler. Derudover hedder det ganske vagt, at der skal træffes afgørelse i de konkrete tilfælde mht. reklamer i forbindelse med de private audiovisuelle tjenester (bortset fra lokalradioerne). Det siges dog samtidig, at reklameindtægterne under ingen omstændigheder kan overskride 80% af det samlede finansieringsgrundlag.

Denne grænse for reklameindtægterne er sat så højt, at den i sig selv i hvert fald ikke vil kunne fungere som et værn mod en omfattende kommercialisering. Heroverfor står kommunikationsminister Filliouds erklæring om, at "jeg siger 'nej' til en TV-kanal, der tildeles et kommercielt initiativ. Dermed være ikke sagt, at

man skal forbyde reklamen som delvist finansieringsgrundlag"³⁵. Man får så afvente en afklaring, af hvad det nærmere betyder. For så vidt angår kabel-TV kan der gå nogen tid. På satellit-området presser en afklaring sig derimod på.

Satellit-TV

Det skyldes dels beslutninger, som er truffet af den tidligere franske regering, dels initiativer i udlandet. I 1985 resulterer et fransk-vesttysk satellit-samarbejde i opsendelsen af to TV-satellitter, den vesttyske TV-Sat og den franske TDFI³⁶. Skal disse satelitter ikke sende ud i den blå luft, kræver det, at forbrugerne bruger penge på at anskaffe sig fælles og/eller individuelt modtagerudstyr. Det indebærer til gengæld, at man ikke kan spise seerne af med at levere de TV-programmer, de kender i forvejen, blot nu mod en ekstraudgift. Der må nye tilbud til. Samtidig ved man, at der er en række initiativer i gang i udlandet for at servere nye TV-tilbud via satellit, der også vil kunne modtages af franske seere. Først og fremmest frygter man gennemkommercialiserede satellit-programmer, der i Frankrig går under navnet 'Coca Cola-satellitter', og her er det frem for alt planerne fra RTL i Luxembourg, man har i tankerne.

Spørgsmålet om nye TV-kanaler og holdningen til satellitsituationen er således tæt sammenknyttede. En fjerde TV-kanal har været planlagt i nogen tid, og man havde faktisk forventet, at regeringen allerede før sommerferien 82 ville træffe beslutning om dens karakter. Denne beslutning blev imidlertid udskudt til efteråret og foreligger ikke i skrivende stund. Det var en udbredt opfattelse, at den fjerde kanal ville betyde indførelse af abonnements-TV³⁷. Men det er blevet afvist af Georges Fillioud, der dog holdt muligheden åben for, at dele af programfladen skal fungere efter abonnements-princippet.

Mens diskussionerne gik om den fjerde kanal, lod Fillioud så lidt af en bombe springe. Til bladet Journal du Dimanche erklærede han i juli 82, at en femte TV-kanal, der udelukkende skulle finansieres af reklamer, var en realistisk mulighed. Og han angav den mulighed, at en sådan kanal kunne forvaltes af det offentlige og store private selskaber i fællesskab. Han efterlod ingen tvivl om, at disse betragtninger var en reaktion på RTLs planer om en kommerciel Lux-Sat, som

kunne stjæle reklamepenge fra fransk TV og samtidig ville modarbejde den franske kultur- og kommunikationspolitik. Måske skal Filliouds erklæringer udelukkende forstås som et led i det taktiske spil, der tager sigte på at bremse eller i hvert fald ændre RTLs planer. Men skal de tages for pålydende, så synes princippet at være: "if you can't fight them, join them" - et princip, som måske nok kan holde på de franske reklamepenge, men ikke forekommer velegnet som grundlag for en kommunikationspolitik, der stiler mod uafhængighed af kommerciel styring.

Alt tyder i øvrigt på, at den franske regering - til dels sammen med den vesttyske - har lagt et voldsomt pres på Luxembourg for at få RTL til at opgive eller ændre sine planer. Desuden foranstaltede den franske regering i juli 82 en satellitkonference med deltagelse af en række vesteuropæiske lande (dog ingen af de skandinaviske) for at diskutere fælleseuropæiske retningslinjer for satellit-TV, herunder også for reklamer. Det er tanken, at forhandlingerne skal fortsættes på en ny konference i oktober måned, hvorfor der i skrivende stund ikke kan siges noget om resultaterne. Under alle omstændigheder tyder disse initiativer på, at den franske regering kun har begrænset tiltro til det mere officielle arbejde, der i øjeblikket foregår i tilknytning til Europarådet.

Telematikken

Forvirringen omkring satellit-TV skyldes i høj grad, at udviklingen er drevet frem ud fra industripolitiske og ikke kulturpolitiske motiver. Kommunikationspolitikken kommer dermed til at fungere som en slags efterrationalisering af teknologipolitikken.

Denne situation har venstreregeringen for så vidt også stået i, når det gælder telematikken³⁸. Her har man arvet to projekter fra den forhenværende regering: for det første projektet med indførelse af den elektroniske telefonbog omkring Rennes (Ille-et-Vilaine) og for det andet teledataforsøget i Vélizy-området. Den tidligere regerings ræsonnement bag indførelsen af den elektroniske telefonbog var følgende: Hvis Frankrig skal være konkurrencedygtigt på verdensmarkedet mht. telematiske terminaler, så må der sikres en produktion i tilpas store serier til at priserne kan holdes nede. Hvordan sikres afsætningen for en produktion i denne

målestok? Simpelt hen ved at tvinge forbrugerne til at skifte deres eksisterende telefonbøger ud med terminaler!

Det viste sig dog, at forbrugerne gennemgående ikke brød sig om at blive tvunget på den måde. Samtidig reagerede regionalpressen meget skarpt, fordi man var klar over, at det ikke bare handlede om telefonbøger, men om teledata mere generelt. Dette blev set som en trussel mod pressen³⁹. Venstreregeringen har gjort indførelsen af den elektroniske telefonbog til en frivillig sag for forbrugere og lokale myndigheder. Der er tilsyneladende interesse for sagen, idet flere regioner nu stiler mod at indføre systemet - dog ikke som et snævert telefonbogs-system. Samtidig har regeringen inddraget pressen i alle teledataaktiviteter, og det er blevet slået fast, at eventuel annoncering (inklusive rubrikannoncer) er pressens anliggende.

Tilsyneladende tolkes teledata-forsøget i Vélizy-området foreløbig som lidt af en succes (det franske teledata-system hedder 'Télétel', og det konkrete projekt går under navnet '3V', fordi det foregår i kommunerne Vélizy, Versailles og Val-de-Biéves). Lidt over 2000 personer deltager, og de har i gennemsnit benyttet systemet i ca. $\frac{1}{2}$ time om ugen. Det populære stof er nyheds-'spots', men også mere utraditionelle funktioner såsom at sende meddelelser over systemet har været benyttet en del. Det må dog siges at være højst usikkert, hvor bæredygtigt teledata vil være i forhold til det brede publikum, når det selv skal betale for terminaludstyret. Udenlandske erfaringer, specielt i forbindelse med Prestel-systemet i England, tyder ikke på, at det bliver et folkeligt medium lige med det første.

I Nantes og Grenoble forsøger man at anvende teledata på en anden måde, nemlig som et redskab for borgerne til at søge oplysning om sociale, uddannelsesmæssige, kulturelle og andre forhold i kommunen. I Nantes kan borgerne selv betjene terminalerne, i Grenoble går det over personalet på de kommunale kontorer.

Både når det gælder satellit-TV, Kabel-TV og andre kabeltjenester begrænses mulighederne i dag af, at Frankrig er ganske underforsynet med bredbåndskabler, der kan transportere levende billeder. Venstreregeringen er meget opsat på at indhente det forsømte, og der har været talt om, at mindst halvdelen af husstandene skal være kablet i 1990. Der er i øjeblikket forskellige forsøg på trapperne med kabeltjenester, der bygger på de såkaldte lysleder-kabler med deres

mange kanalmuligheder. Forsøgene skal spænde fra lokal-TV over 'videoteker', hvor man selv kan bestille sine udsendelser, til egentlige interaktive tjenester, herunder sågar billedtelefon ('visiofon')⁴⁰.

Ved siden af kabeltjenesterne kører en række specialtjenester gennem æteren i form af det franske tekst-TV system, kaldet ANTIOPE⁴¹. De kan modtages, hvis man har en særlig 'afkoder' (decoder) på TV-apparatet. Herudover sender TFI og Antenne 2 daglige ANTIOPE-meddelelser, der ikke kræver nogen 'afkoder',

Elektronikindustrien

Venstreregeringen satser meget hårdt på at udvikle den franske elektronikindustri. Den har den absolutte førsteprioritet i industripolitikken og er af forsknings- og industriminister Jean-Pierre Chevènement blevet kaldt "en af de største indsatser i den nuværende præsidentperiode"⁴². Grundideen er, at Frankrig skal udvikle alle niveauer i den elektroniske produktion for at undgå en omfattende afhængighed af udlandet (USA og Japan). Derfor satser man kraftigt på også at udvikle de sider, hvor man i dag står svagt. Det gælder således produktionen af komponenter og datamaskiner og forbrugerelektronikken. Når det gælder telekommunikation og telematik, professionel elektronik (f.eks. til militære formål) og forskellige dele af mikroelektronikken står Frankrig derimod bedre rustet.

Man får et lille indtryk af ambitionsniveauet, når regeringen taler om, at der skal investeres 140 mia francs i elektronikindustrien i perioden 1982-86. Den offentlige og private aktivitet skal koordineres inden for rammerne af en overordnet planlægning, og der bliver tale om en tæt sammenknytning af forskning, uddannelse, produktion og udvikling af den private og offentlige efterspørgsel. Hvor realistiske disse ambitiøse planer er, skal være usagt. Men de er i hvert fald præget af målbevidsthed og konsekvens. Det er foreløbig mere end man kan sige om den kommunikationspolitik, der i forbindelse med de nye medier er så tæt sammenknyttet med elektronikindustriens udvikling.

Konklusion

Med venstre-regeringens lov om audiovisuel kommunikation synes der at være taget et vigtigt skridt i retning af at sikre de offentlige radio/TV-institutioners uafhængighed af regeringen. Hermed er ikke skabt sikkerhed for en kritisk og dybtgående journalistik. Ejheller for, at traditionelle skel mellem belærende programmer for de få på den ene side og masseunderholdning på den anden kan overvindes gennem nye typer underholdnings- og informationsprogrammer. Men det ville også være mere end man skulle forlange af en sådan lovgivning.

Hvad angår monopolbruddet, ligger der bag dette en forestilling om, at de elektroniske medier med deres stadig stigende kanal-antal ikke i længden kan forbeholdes offentlige institutioner i snæver forstand. Denne forestilling kan være realistisk nok. Men spørgsmålet er så, om regeringens kommunikationspolitik vil være i stand til at forhindre, at denne udvikling slet og ret betyder de kommercielle mekanismers og de magtfulde kræfters dominans. Indtil videre kan man have sine tvivl: I forbindelse med de private lokalradioer er det de ressourcestærke grupper, der vinder frem. De foreløbige, meget generelle retningslinjer for lokal-TV kan i hvert fald ikke i sig selv udgøre nogen barriere mod en gennemgribende kommercialisering. På satellit-området vil man muligvis forsøge at slå 'Coca Cola-satelliten' med dens egne våben. Problemerne omkring telematikens kraftige centralisering af informationsleverandører og de glidende overgange mellem informationsformidling og kommerciel påvirkning synes der heller ikke at kunne øjnes noget svar på. Dog peger den offentlige anvendelse af teledata i Nantes og Grenoble på nogle alternative muligheder.

Men meget står endnu uklart. Først de kommende år vil for alvor vise, hvor langt den franske venstre-regering lever op til sin erklærede målsætning om en demokratisering af medierne.

Noter

1. Se Antoine de Tarlé: "France: The Monopoly that Won't Divide" in: Smith: Television and Political Life, London 1979.
2. TF står for 'Télévision Française', FR for 'France Régions'.
3. SFP: 'Société Française de Production', TDF: 'Télédiffusion de France', INA 'Institut National de L'Audiovisuel'.
4. I et interview med ugemagasinet Télé 7 Jours (17.9.82) tilkendegav Giscard d'Estaing, at han fortrød, at han ikke havde gennemført en privat TV-kanal i sin præsidenttid.
5. Se Annick Cojean: "Deux mois pour sept ans", Le Monde, 27.4.82.
6. Se f.eks. J.-L. Missika/D. Wolton: "Où va la télévision?", Le Monde 26.2.-1.3.83, Bernard Voyenne: L'information aujourd'hui, Paris 1979 og Antoine de Tarlé (note 1).
7. Specielt har SFP givet finansielle problemer med et vedvarende underskud. Dette er blevet forstærket af, at programselskaberne har skåret ned på de større produktioner for at spare.
8. Se Michel Souchon: Petit écran - grand public. Paris 1980.
9. Der er ligeledes livlig trafik af journalister mellem de offentlige institutioner og periferistationerne. I øvrigt er den nuværende kommunikationsminister, Georges Fillioud, også tidligere journalist på Europe 1.
10. Se Serge-Allain Rozenblum: "Die Hörfunknutzung in Frankreich" in Media Perspektiven 5/81.
11. Le Quotidien de Paris 26.6.81, her citeret efter Yves Guillauma: "L'audiovisuel en rose", in presse actualité 165/82.

12. Interview med ugemagasinet Télérama 1698/82.
13. Ledelserne af de enkelte selskaber har dog i en række tilfælde på eget initiativ iværksat sanktioner mod enkelte journalister fortrinsvis for 'journalistiske forseelser'. Set ud fra en dansk målestok forekommer de fleste af disse reaktioner at være ude af proportion.
14. Bertolino blev suspenderet fra sin stilling, ifølge egen vurdering på grund af den omtalte artikel. Han blev dog reintegreret efter protester fra journalisterne (se note 13).
15. Se artikel om TVs aktualitetsafdelinger i Télérama 1702/82.
16. I øvrigt går 60% af det faktiske TV-forbrug til underholdningsprogrammer, jvf. Souchon (note 8).
17. Rapportens titel er Pour une réforme de l'audiovisuel. Paris 1981.
18. Se om dette dagbladet Libération 20.-21.2.82.
19. Ifølge en undersøgelse publiceret i ugebladet Paris Match (14.5.82) kræver seerne frem for alt flere spillefilm.
20. Se Libération 19.-20.6.82 og 24.8.82 samt Le Monde 19.6.82. Mere generelt har der været tale om en nedgang i det franske TV-forbrug i de senere år.
21. Vedrørende disse tre punkter se Claude Estier: "Libérer l'audiovisuel", in: Le Monde 27.4.82. Estier er et fremtrædende medlem af Socialistpartiet og talsmand på medieområdet.
22. I dag har venstrefløjen flertal i Nationalforsamlingen og højrefløjen i Senatet.
23. Udover de 4 styrelsesvalgte og de 2 rådsvalgte medlemmer af bestyrelserne sidder 1 repræsentant for Nationalforsamlingen og 1 for Senatet, 2 repræsentanter for de ansatte og 2 valgt af staten.

24. se Le Monde Dimanche 19.9.82.
25. Se interviewet med reklamedirektør Bartement i Libération 7.5.82.
26. På grund af uklare retningslinjer i 1974-loven har der stået en vedvarende strid mellem Radio-France og FR3 om indflydelsen på regional og lokal radiovirksomhed.
27. Desuden var etableret to såkaldt 'temaradioer', der henvendte sig til bestemte aldersgrupper: Radio 7 til de unge og Radio Bleue til de ældre.
28. Se S.-A. Rozenblum: "Lokalradio in Frankreich", in: Media Perspektiven 7/82.
29. Mitterand kom personligt for retten i den anledning.
30. Også på dette punkt synes regionalpressen at have gjort sin indflydelse gældende. Forskellige udtalelser tyder på, at det ikke kan udelukkes, at der senere bliver indført reklamer i radioerne alligevel. Medvirkende hertil skulle i så fald være, at pressen selv har fået solidt fodfæste inden for lokalradioerne.
31. Kommissionen har ikke færdiggjort sit arbejde endnu. Alt i alt regner man med, at der bliver uddelt 800-1.000 sendetilladelser.
32. Men der er, naturligt nok, utilfredshed hos de grupper, der alligevel er blevet udelukkede. I et enkelt tilfælde har denne utilfredshed sågar givet sig udslag i en sultestrejke!
33. Se artikel-serie om de parisiske lokalradioer i Libération 23.-30.7.82 og samme blad 17.8.82. Desuden artikel-serie i Le Monde 6.-13.5.82 om lokalradioerne i provinsen. Endvidere Vincent Toledano: "Les radios libres et la loi", in: presse actualité 163/82.
34. Under affattelsen af denne artikel har kommunikationsminister Fillioud meddelt, at hver station vil modtage 100.000 francs i statstilskud. I første omgang drejer det sig altså om et fast beløb til alle, men det skal sidenhen tilpasses de

forskellige stationers øvrige indtægter. I øvrigt siger det noget om det ressourceniveau, som de franske lokalradioer er skruet op på, når det meget lokalradio-kyndige Libération kan ledsage denne meddelelse med en bemærkning om, at dette tilskud ikke forslår meget, eftersom et rimeligt budget ligger på ca. 4 mio francs!

35. Interview med Télérama, jvf. note 12.
36. Foreløbig er der tale om såkaldt 'præoperationelle satellitter', dvs. uden de fornødne reserve-satellitter, der kan sikre kontinuert tjeneste. Formentlig allerede fra 1986 vil der dog blive tale om normal satellit-tjeneste.
37. Abonnements-TV bruges her om TV mod særlig betaling, der sendes via æteren, i modsætning til betalings-TV, der sendes via kabler.
38. Det franske ord 'télématique', der betegner kombinationen af telekommunikation og informatik, har efterhånden vundet almindeligt indpas.
39. Vedrørende dette og i det hele taget telematikken i Frankrig kan specielt henvises til en artikelserie ved Richard Clavaud m.fl.: "La nouvelle communication", in: Le Monde 27.-30.4.82.
40. Det drejer sig i første omgang om forsøg i Lille og Biarritz.
41. Ved tekst-TV sendes signalerne i mellemrummene mellem de normale TV-signaler.
42. Refereret i Le Monde 29.7.82.

Litteratur

Med hensyn til dækningen af den løbende udvikling er først og fremmest benyttet Le Monde, Libération, Télérama og presse actualité, jvf. noterne. Det oprindelige lovforslag er gengivet i Le Monde 2.4.82, den endelige lov er i kortere form gengivet i samme blad 31.7.82. Desuden har Le Monde bragt meget fyldige referater af debatterne om loven i Nationalforsamlingen og Senatet.

Litteratur i øvrigt:

Bomblet, Thierry: Devine qui va parler ce soir?. Paris 1981, Syros.

Cazenave, François: Les radios libres. Paris 1980. Que sais-je? 1867, PUF

Ducrocq, Albert: Vers une société de communication. Paris 1981, Hachette.

Flichy, Patrice: Les industries de l'imaginaire. Paris 1980, PUG.

Kiefer, M.-L.: "Franzosen nehmen fernsehfrei", in: Media Perspektiven 2/80.

Mathelot, Pierre: La télématique. Paris 1982. Que sais-je? nr. 1970, PUF.

Moinot-kommissionen: Pour une réforme de l'audiovisuel. Paris 1981, La documentation française.

Quiniou, Jean-Claude: Télématique, mythes et réalités. Paris 1980, Gallimard.

Rozenblum, S.-A.: "Die aktuelle Rundfunkdiskussion in Frankreich" in: Media Perspektiven 2/80.

Rozenblum, S.-A.: "Die Hörfunknutzung in Frankreich" in: Media Perspektiven 5/81.

Rozenblum, S.-A.: "Die Fernsehforschung in Frankreich" in: Media Perspektiven 2/82.

Rozenblum, S.-A.: "Lokalradio in Frankreich" in: Media Perspektiven 7/82.

Souchon, Michel: Petit écran - grand public. Paris 1980, La documentation française.

Souchon, Michel: "Die Programme und die Zuschauer des französischen Fernsehens", in: Media Perspektiven 12/80

Tarlé, Antoine de: "France: The Monopoly that Won't Divide", in: Smith: Television and Political Life. London 1979, MacMillan Press.

Tarlé, Antoine de: "France: The end of monopoly", in: InterMedia Vol. 10, No.3/82.

Thibau, Jacques: La télévision, le pouvoir et l'argent. Paris 1973, Calmann Lévy.

Voyenne, Bernard: L'information aujourd'hui. Paris 1979, Armand Collin.

Ralf Pittelkow er lektor ved Institut for Litteraturvidenskab, Afdeling for Masekommunikation, Københavns Universitet.